Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Hoffmann, E. T. A.; oversat af Johannes Magnussen.
Titel | Title:	Bjærgværkerne i Falun : fantastisk Fortælling
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn ; Kristiania : A. Christiansens Forlag, 1899
Fysiske størrelse | Physical extent:	48 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130018111676

BJÆRGVÆRKERNE I FALUN

E. T. A. HOFFMANN.

«Christiansens
Miniaturbibliothek»

E. T. A. HOFFMANN

BJÆRGVÆRKERNE I FALUN

FANTASTISK FORTÆLLING

OVERSAT AF

JOHANNES MAGNUSSEN

A. CHRISTIANSENS FORLAG
KJØBENHAVN —•— KRISTIANIA

MDCCCXCIX

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

En lys, solklar Julidag havde alle Mennesker i Göteborg samlet sig paa Rheden. En ny Ostindiefarer, der lige var vendt hjem, laa for Anker og lod Vimplerne og de svenske Flag vaje lystigt ud i den blaa Luft, medens Hundreder af store og smaa Fartøjer, der var fyldte med jublende Sømænd, fløj frem og tilbage paa Gøta-elvens spejlblanke Bølger, og Kanonerne paa Torvet sendte deres tordnende Hilsen ud imod det vide Hav. Herrerne af det ostindiske Kompagni vandrede op og ned ved Havnen og beregnede med smilende Ansigter den rige Vinding, de havde faaet, og havde deres Hjertens Glæde af at tænke paa, hvorledes deres dristige Foretagende nu med hvert Aar trivedes mere og mere, og det gode Gøteborg blomstrede friskere og friskere, herligere og herligere. Alle saa' derfor ogsaa med Glæde og Fornøjelse paa de brave Herrer og glædede sig med dem; thi med deres Vinding kom der jo Saft og Kraft i hele Byens Liv.

Ostindiefarerens Besætning — vel en halvandet Hundrede Mand — landede i mange Baade. der var udrustede dertil, og lavede sig til at holde deres Hønsning — det kaldes nemlig den Fest, der ved den Slags Lejligheder fejres af Skibets Mandskab og som oftest varer flere Dage. Spillemænd i løjerlige, brogede Dragter drog i Spidsen med Giger, Fløjter, Hoboer og Trommer, som de rørte bravt, medens andre sang alle Slags lystige Viser dertil. Efter dem fulgte Matroserne parvis; nogle, der havde Jakker og Hatte med brogede Baand, svang flagrende Vimpler, andre dansede og sprang, og alle sang og jublede de, saa at Larmen gav Genlyd i Luften.

Saaledes drog det muntre Tog over Værftet — gennem Forstæderne til Haga, hvor der skulde spises og drikkes tappert i en Gæstgivergaard.

Dér flød nu det skønneste Øl i Strømme, og Bæger efter Bæger blev tømt. Og som det jo gaar, naar Søfolk vender tilbage fra en lang Rejse — en hel Del smukke Piger sluttede sig snart til dem; Dansen begyndte, Glæden blev vildere og vildere, og Jublen rasede mere og mere larmende.

Kun en eneste Sømand, et rankt, smukt Menneske, der vel næppe var tyve Aar gammel, havde listet sig bort fra Tumlen og sat sig ensomt paa en Bænk, der stod ved Gæstgivergaardens Dør.

Et Par Matroser traadte hen til ham, og én

af dem lo højt, idet han raabte: «Elis Frøbom — Elis Frøbom, er du nu igjen bleven til saadan en sørgmodig Nar og spilder den dejlige Tid med dumme Tanker? — Hør, Elis, hvis du vil bort fra vor Hønsning, saa maa du hellere ogsaa blive helt borte fra Skibet! — Du bliver alligevel ikke til en ordentlig, dygtig Sømand. Mod har du nok af, og du er ogsaa tapper, naar du kommer i Fare, men drikke kan du slet ikke, og du beholder hellere dine Dukater i Lommen, end du kaster dem bort til Landkrabberne! — Drik, min Ven, eller Nøkken og alle Trolde skal komme over dig!»

Elis Frøbom sprang hurtigt op, saa' paa Matrosen med et glødende Blik, tog Bægeret, der var fyldt til Randen med Brændevin, og tømte det i et Drag. Saa sagde han: «Du ser, Jöns, at jeg kan drikke som én af jer, og om jeg er en dygtig Sømand, det kan Kaptajnen afgøre; men hold nu din Mund og pak dig — den Vildskab er mig imod. — Hvad jeg bestiller her ude, kommer ikke dig ved!»

«Naa, naa,» svarede Jöns, «jeg véd jo, at du er fra Nerike, og de Folk er alle mørke og bedrøvede og har ikke rigtig Lyst til det vakre Sømandsliv. — Vent blot, Elis, jeg skal sende én her ud til dig, du skal snart blive bragt bort fra denne forheksede Bænk, som Trolden har naglet dig til.»

Det varede ikke længe, saa traadte en fin, ung, smuk Pige ud af Gæstgivergaardens Dør

og satte sig ved Siden af den tungsindige Elis, der atter stum og indadvendt havde sat sig ned paa Bænken. Man kunde godt se paa Pigens Pynt og hele hendes Væsen, at hun desværre havde viet sig til den onde Lyst; men endnu havde det vilde Liv ikke præget sin ødelæggende Magt i hendes skønne Aasyns vidunderligt blide Træk. Der var ikke Spor af frastødende Frækhed; nej, en stille, længselsfuld Sørgmodighed laa i de mørke Øjnes Blik.

«Elis, — vil I slet ikke tage Del i eders Kammeraters Glæde? — Er I slet ikke glad, nu da I er kommet hjem igen og er undsluppet fra alle de Farer, som Havet, det bedrageriske Hav, truer med, nu da I atter staar paa eders Fædrelands Jord?»

Det sagde Pigen med sagte, blid Røst, idet hun slyngede sin Arm om Ynglingen. Elis Frøbom, der ligesom vaagnede af en dyb Drøm, saa' Pigen ind i Øjet. Han greb hendes Haand og trykkede den til sit Bryst; man saa' nok, at Pigens søde Hvisken var trængt ind i hans inderste Hjerte.

«Ak,» begyndte han endelig, lige som om han kom til sig selv. «Ak, med min Glæde og Lyst er det nu en Gang ude. I alt Fald kan jeg aldeles ikke deltage i mine Kammeraters Larmen. Gaa du kun ind, mit gode Barn, og syng og mor dig med de andre, hvis du formaar det; men lad den mørke, bedrøvede Elis blive alene her ude; han ødelægger dog kun

al Glæde for dig! — Vent lidt — jeg synes godt om dig, og du skal tænke paa mig, naar jeg igen er paa Havet.»

Saa tog han to blanke Dukater op af Lommen, trak et smukt ostindisk Tørklæde frem fra Brystet og gav Pigen begge Dele. Hun fik Taarer i Øjnene; hun rejste sig, lagde Dukaterne paa Bænken og sagde: «Ak, behold dog eders Dukater, de gør mig kun bedrøvet, men det smukke Tørklæde, det vil jeg bære som en kær Erindring om eder. Dog — I træffer mig vist ikke igen ad Aare, naar I atter holder Hønsning her i Haga.»

Med disse Ord listede Pigen sig bort; men hun vendte ikke tilbage til Gæstgivergaarden, hun skjulte sit Ansigt i begge Hænder og gik ud paa Gaden.

Paa ny hensank Elis Frøbom i mørke Drømme, og tilsidst, da Jublen i Gæstgivergaarden blev rigtig høj og vild, udbrød han: «Ak, gid jeg laa begravet paa den dybeste Havbund; thi der gives ikke noget Menneske her i Verden, med hvem jeg kan glæde mig!»

«I har haft megen Ulykke, unge Menneske, siden I allerede nu ønsker eder Døden, nu, da I dog først ret skulde til at leve!» sagde en dyb, barsk Stemme tæt bag ved ham.

Elis saa' sig om og opdagede en gammel Bjærgmand, der med korslagte Arme lænede sig til Gæstgivergaardens Plankevæg og saa' ned

paa ham med et alvorligt og gennemtrængende Blik.

Da Elis en Stund havde set paa den gamle, blev han til Mode, som om en bekendt Skikkelse med venlig Trøst traadte ham i Møde i den dybe, vilde Ensomhed, i hvilken han havde troet, han var fortabt. Han tog sig sammen og fortalte, at hans Fader havde været en dygtig Sømand, men var omkommet i samme Storm, i hvilken han var bleven reddet paa vidunderlig Vis. Hans to Brødre var som Soldater faldne i Krigen, og han alene havde ernæret sin stakkels forladte Moder med den rige Løn, som han havde faaet efter hver Tur til Ostindien. Thi Sømand, det havde han været nødt til at blive, fordi han en Gang var bestemt til det fra Barnsben af, og det havde tykkedes ham at være en stor Lykke at kunne træde i det ostindiske Kompagnis Tjeneste. Rigere end nogen Sinde før var Vindingen bleven denne Gang, og hver enkelt Matros havde foruden sin Løn faaet en god Sum tillige, saa at han med Lommen fuld af Dukater sjæleglad var ilet til det lille Hus, hvor hans Moder boede. Men fremmede Ansigter havde set paa ham gennem Vinduerne, og en ung Kvinde, som endelig aabnede Døren, og for hvem han gav sig til Kende, havde berettet ham i en kold og barsk Tone, at hans Moder allerede var død for tre Maaneder siden, og at han kunde hente de Pjalter, som var blevet tilbage, efter at Begravelsesomkostningerne

var afholdte, paa Raadhuset. Hans Moders Død sønderrev hans Hjerte; han følte sig forladt af hele Verden, ensom, som om han var strandet paa en øde Kyst, hjælpeløs og elendig. Hele hans Liv paa Søen forekom ham som en vild, meningsløs Færd. Ja, naar han tænkte paa, at hans Moder maaske var bleven plejet daarligt af fremmede Folk og havde maattet dø saaledes uden Trøst, saa forekom det ham ryggesløst og afskyeligt, at han i det hele taget var gaaet til Søs og ikke hellere var bleven hjemme og havde plejet sin stakkels Moder. Hans Kammerater havde med Magt revet ham med til denne Fest, og han selv havde troet, at Jublen rundt omkring, og vel ogsaa de stærke Drikkevarer, vilde bedøve hans Smerte; men i Stedet for var han snarere bleven til Mode, som om alle Aarer i hans Bryst sprang, og han maatte forbløde sig.

«Aa hvad,» sagde den gamle Bjærgmand, «du kommer snart ud paa Søen igen, Elis, og saa er din Smerte forbi paa kort Tid. Gamle Folk dør — det er nu en Gang ikke anderledes — og, som du selv tilstaar, det var jo kun et fattigt og besværligt Liv, som din Moder forlod.«

«Ja,» svarede Elis, «at ingen tror paa min Smerte, at man vel endog kalder mig enfoldig og taabelig, det er jo netop det, der jager mig ud af Verden. Til Søs gider jeg ikke mere gaa, det Liv er mig væmmeligt. — Ellers svulmede mit Hjerte, naar Skibet spredte sine Sejl

som statelige Vinger og fo'r hen over Havet, og naar Bølgerne plaskede og susede i lystig Musik, og Vinden peb gennem det raslende Tovværk, da jublede jeg glad med mine Kammerater paa Dækket og saa — ja, naar jeg havde Vagt i den stille Midnat, saa tænkte jeg paa Hjemkomsten og paa min gode gamle Moder, og hvordan hun vilde glæde sig, naar Elis var kommet tilbage. — Da kunde jeg juble ved vore Gilder, naar jeg havde kastet mine Dukater i Moders Skød, og naar jeg havde givet hende de smukke Tørklæder eller andre sjældne Varer fra fremmede Lande. Naar saa hendes Øjne straalede af Glæde, naar hun den ene Gang efter den anden slog Hænderne sammen, ganske opfyldt af Fornøjelse og Glæde, naar hun vims trippede frem og tilbage og hentede det dejligste, som hun havde gemt til sin Elis, ja, saa var jeg glad. Og naar jeg saa om Aftenen sad hos den gamle, saa fortalte jeg hende om de sælsomme Folk, med hvilke jeg havde færdedes, om deres Sæder og Skikke, om alt det vidunderlige, der var hændet mig paa den lange Rejse. Hun glædede sig meget over det og talte atter til mig om min Faders vidunderlige Farter i det højeste Norden og diskede op med mangt et gyseligt Sømandseventyr, som jeg havde hørt over hundrede Gange, men som jeg dog ikke kunde blive ked af at høre. — Ak, hvem bringer mig denne Glæde igen? — Nej, jeg vil aldrig mere ud paa Søen — hvad skal jeg

mellem Kammerater, som kun vil haane mig, og hvor skal jeg faa Lyst til et Arbejde, som kun vil synes mig til Besvær?»

«Jeg hører eder med Fornøjelse tale,» sagde den gamle, da Elis tav, «ligesom jeg allerede i et Par Timer, uden at I saa' mig, har iagttaget hele eders Færd og glædet mig over den. Alt, hvad I gjorde, hvad I siger, beviser, at I har et dybt, indadvendt, fromt og barnligt Sind, og en større Gave kunde Himlen ikke skænke eder. Men til Sømand har I ikke duet det mindste i alle eders Levedage. Hvorledes skulde det vilde, urolige Liv paa Havet tiltale et stille Menneske som eder, en ung Mand, der er tilbøjelig til Tungsind, og som er fra Nerike; thi at I er det, kan jeg se paa eders Ansigtstræk og hele eders Holdning. Det er godt, at I vil opgive dette Liv for bestandig; men I maa dog ikke lægge Haanden i Skødet. Følg mit Raad, Elis Frøbom, drag til Falun og bliv Bjærgmand. I er ung og rask og bliver snart en dygtig Bjærgmand og kan snart naa op til at blive Opsynsmand og mere. I har en god Portion Dukater i Lommen; sæt dem fast, tjen noget mere — I kommer saamænd vel endogsaa snart til at faa Part i et Bjærgværk. Følg mit Raad, Elis Frøbom, og bliv Bjærgmand.»

Elis Frøbom ræddedes næsten over den gamles Ord. «Hvad,» raabte han, «hvad er det, I raader mig til? Jeg skulde bort fra den skønne fri Jord, fra den lyse, solklare Himmel,

der omgiver mig og glæder og bevæger mig — ned i det gyselige Dyb og rode og rode som en Muldvarp efter Malm og Metal for den elendige Vindings Skyld!»

«Ja, —» udbrød den gamle fortørnet, «saadan er nu Folk; de foragter, hvad de ikke formaar at erkende. Den daarlige Vinding! Som om alt det grusomme Pineri paa Jordens Overflade, der medføres af Handel, saa' ædlere ud end Bjærgmandens Arbejde, for hvis Videnskab og ufortrødne Flid Naturen aabner sine hemmeligste Skatkamre. Du taler om elendig Vinding, Elis Frøbom. Det gælder vel ogsaa nok noget højere her. Naar den blinde Muldvarp med blindt Instinkt gennemroder Jorden, saa kunde det dog vel være, at Menneskets Øje i det dybeste Dyb ved Grubelysets svage Skær bliver mere klartseende, ja, at det endelig, idet det bliver mere og mere styrket, i de vidunderlige Stenformer formaar at erkende Afspejlingen af det, der er skjult oppe over Skyerne. Du véd intet om Bjærgværksvæsen, Elis Frøbom; lad mig fortælle dig om det.»

Med disse Ord satte den gamle sig paa Bænken ved Siden af Elis og begyndte at beskrive meget udførligt, hvorledes det gik til i Bjærgværkerne, og gjorde sig Umage for at skildre alt rigtig tydeligt og med de mest levende Farver. Han omtalte Bjærgværkerne i Falun, i hvilke han, som han sagde, havde arbejdet fra sin tidligste Ungdom. Han beskrev den store

Dagsaabning med de sortbrune Vægge, som man saa' dèr; han talte om Malmgrubens umaadelige Rigdom paa de skønneste Sten. Hans Tale blev mere og mere levende og hans Blik mere glødende. Han vandrede gennem Skakterne som gennem en Tryllehaves Gange; Stenene blev levende; Fossilerne rørte sig; den underlige Pyrosmalith og Almandinen funklede i Grubelysets Skær — Bjærgkrystallerne lyste og flimrede mellem hinanden.»

Elis lyttede opmærksomt; hans hele Jeg følte sig grebet af den gamles sælsomme Maade at tale paa om de underjordiske Vidundere, som om han stod midt imellem dem. Han følte sit Bryst beklemt; han var til Mode, som om han allerede var faret med den gamle ned i Dybet, og som om en mægtig Trolddom endnu holdt ham fast der nede, som om han aldrig mere skulde skue det venlige Lys. Og dog var han atter til Mode, som om den gamle havde aabnet en ny ubekendt Verden for ham, til hvilken han hørte, og som om al denne Verdens Trolddom allerede fra hans tidligste Barndom var gaaet op for ham i sælsomme, haabefulde Anelser.

«Elis Frøbom,» sagde endelig den gamle, «jeg har vist eder alle den Stands Herligheder, til hvilken Naturen dog egentlig har bestemt jer. Raadfør jer nu med jer selv og gør saa, hvad eders Tanker indgyder eder.»

Dermed rejste den gamle sig hurtigt fra Bænken og gik sin Vej uden at hilse paa Elis

eller at se sig om efter ham. Snart var han forsvunden.

I Gæstgivergaarden var der imidlertid bleven stille. Det stærke Øls og Brændevinens Gift havde sejret. Mange Sømænd vare listede bort med deres Piger; andre laa i Krogene og snorkede. Elis, der ikke mere kunde søge Ly dér, hvor han tidligere havde gjort det, fik et lille Kammer, hvor han kunde sove.

Næppe havde han, træt som han var, strakt sig paa sit Leje, før Drømmen rørte sine Vinger over ham: Det forekom ham, at han sejlede i et smukt Skib for fulde Sejl paa det spejlblanke Hav, og over ham hvælvede der sig en mørk, skyfuld Himmel. Men medens han nu saa' ned i Bølgerne, erkendte han snart, at det, han havde anset for Havet, var en fast gennemsigtig, funklende Masse, i hvis Glans hele Skibet paa en vidunderlig Maade flød ud, saa at han stod paa Krystalbunden og saa' en Hvælving af sorte, flammende Sten ovenover sig. Det var nemlig Sten, hvad han først havde holdt for en skyfuld Himmel. Drevet afsted af en ukendt Magt skred han frem; men i dette Øjeblik rørte alt sig rundt omkring ham, og som krusede Bølger rejste der sig op af Jorden vidunderlige Blomster og Planter af blinkende Metal, som strakte deres Blomster og Blade i Ranker op fra det dybeste Dyb og paa den skønneste Maade snoede sig ind i hinanden. Grunden var saa klar, at Elis tydelig kunde se

Planternes Rødder, men da han nu trængte dybere og dybere ned med sit Blik, saa han helt nede — utallige skønne Jomfruskikkelser, der holdt hinanden omsnoede med straalende hvide Arme, og ud af deres Hjerter spirede hine Rødder, hine Blomster og Planter op, og naar Jomfruerne smilede, gik der en sød Genklang gennem den vide Hvælving, og højere og højere skød de vidunderlige Metalblomster i Vejret. En ubeskrivelig Følelse af Smerte og Vellyst betog Ynglingen, og i hans Indre aabnede der sig en Verden af Kærlighed, Længsel og brændende Attraa. «Ned — ned til eder!» udbrød han og kastede sig med udstrakte Arme ned paa Krystalbunden. Men denne veg for ham, og han svævede som i funklende Æther. «Naa, Elis Frøbom, hvordan synes du om denne Herlighed,» raabte en kraftig Stemme. Elis saa' pludselig den gamle Bjærgmand staa foran sig. Men medens han saa' paa ham, blev han efterhaanden til en Kæmpeskikkelse, der var støbt i glødende Malm. Elis blev forfærdet, men i samme Øjeblik lyste det i Dybet, som om det lynede, og en mægtig Kvindes alvorsfulde Aasyn blev synligt. Elis følte, at Henrykkelsen i hans Bryst steg mere og mere og blev til knugende Angst. Den gamle havde slaaet Armene om ham og udbrød: «Tag dig i Agt, Elis; det er Dronningen. Endnu kan du se opad.» — Han vendte uvilkaarligt Hovedet og saa' Nattehimlens Stjerner lyse gennem en Kløft i Hvælvingen.

En blid Stemme raabte hans Navn som i trøstesløs Sorg. Det var hans Moders Stemme. Han troede at se hendes Skikkelse oppe ved Kløftens Aabning. Men det var en skøn, ung Kvinde, der strakte sin Haand langt ned i Hvælvingen og raabte hans Navn. «Bær mig op,» sagde han til den gamle, «jeg hører dog til Oververdenen og dens venlige Himmel.» — «Tag dig i Agt, Frøbom,» sagde den gamle, «vær den Dronning tro, som du har hengivet dig til.» Men da nu Ynglingen igen skuede ned i den mægtige Kvindes stivnede Aasyn, da følte han, at hans Jeg smeltede sammen med de glimrende Stene. Han skreg op i navnløs Angst og vaagnede fra den vidunderlige Drøm, hvis Fryd og Forfærdelse gav stærk Genklang i hans Indre.

«Ja, jeg maatte vel drømme saadant noget underligt Tøjeri,» sagde Elis til sig selv, da han med Besvær havde fattet sig. Den gamle Bjærgmand fortalte jo saa meget om den underjordiske Verdens Herlighed, saa hele mit Hoved er opfyldt deraf. Jeg har i hele mit Liv ikke været saadan til Mode som nu — maaske jeg stadig drømmer. — Nej, nej, jeg er vel kun syg. — Ud i det fri; Søluftens friske Pust vil helbrede mig.»

Han mandede sig op og løb ned til Havnen, hvor atter Hønsningens Jubel gav Genlyd. Men snart opdagede han, at al Fryd gik sporløs hen over ham, at han ikke kunde fastholde nogen Tanke i sin Sjæl, at Anelser, Ønsker, som han

ikke formaaede at nævne, krydsedes i hans Indre. — Han tænkte med dybt Vemod paa sin afdøde Moder; men saa var han igen til Mode, som om han længtes efter kun endnu en Gang at træffe den unge Pige, der den foregaaende Dag havde talt saa venligt til ham. Og saa var han igen bange for, at selv om ogsaa Pigen traadte ham i Møde fra denne eller hin Gade, saa vilde det dog, naar det kom til Stykket, være den gamle Bjærgmand, for hvem han maatte ræddes, han vidste selv ikke hvorfor. Og dog vilde han ogsaa gerne høre den gamle fortælle mere om Bjærgværkernes Vidundere.

Drevet hid og did af alle disse Tanker stirrede han ned paa Vandet. Da tykkedes det ham, som om de sølvklare Bølger stivnede til funklende Glimmer, paa hvilken nu de store skønne Skibe flød, som om de mørke Skyer, der lige var dragne op paa den lyse Himmel, vilde sænke sig ned og fortætte sig til en Stenhvælving. — Han var atter i Drømme; han saa' igen den mægtige Kvindes alvorlige Aasyn, og den længselsfulde Attraas forvirrende Angst greb ham paa ny.

Kammeraterne rystede ham op af hans Drømmerier, og han maatte følge med. Men nu var han til Mode, som om en ubekendt Stemme uophørlig hviskede til ham: «Hvad vil du her — af Sted, af Sted, i Bjærgværkerne i Falun er dit Hjem — dér vil du skue al den

Herlighed, som du har drømt om. — Af Sted, af Sted til Falun!»

Tre Dage drev Elis Frøbom omkring i Göteborgs Gader, uophørlig forfulgt af sin Drøms underlige Billeder, uophørlig manet af den ubekendtes Stemme.

Men den fjerde Dag stod Elis ved Porten, gennem hvilken Vejen fører til Gefle. En høj Mand gik igennem den lige foran ham. Elis troede at have genkendt den gamle Bjærgmand og ilede, som om han blev drevet uimodstaaeligt frem, efter ham uden dog at naa ham. Rastløs vandrede han nu videre og videre frem.

Elis vidste bestemt, at han var paa Vejen til Falun, og netop dette beroligede ham paa en særegen Maade, thi han var sikker paa, at Skæbnens Røst havde talt til ham gennem den gamle Bjærgmand, der nu ogsaa førte ham til hans Maal.

I Virkeligheden saa' han ogsaa ofte, især naar han syntes, at han var usikker paa Vejen, den gamle pludselig træde frem af en Kløft, af et tæt Buskads blandt mørke Klipper, og uden at se sig om vandre i Forvejen, men saa hurtigt forsvinde igen.

Endelig efter mange besværlige Vandredage øjnede Elis i det Fjerne to store Søer, mellem hvilke en tyk Damp steg op. Medens han klatrede op ad Højen mod Vest, skelnede han i Røgen et Par Taarne og sorte Tage. Den gamle stod kæmpestor for ham og pegede med

udstrakt Arm paa Dampen og forsvandt saa atter blandt Klipperne.

«Det er Falun,» udbrød Elis, «det er Falun, min Rejses Maal.» Han havde Ret; thi Folk, der vandrede bag ved ham, bekræftede, at Falun laa mellem de to Søer, og at han lige havde naaet det Bjærg, hvor den store Pinge, eller Malmgrubens Dagsaabning, befandt sig. Elis Frøbom vandrede frem med godt Mod, men da han stod ved det uhyre Helvedessvælg, da stivnede Blodet i hans Aarer, og han ræddedes ved Synet af den skrækkelig vilde Scene.

Som bekendt er den store Dagsaabning til Malmgruberne i Falun omtrent tolv hundrede Fod lang, seks hundrede Fod bred og et hundrede og firsindstyve Fod dyb. De mørkebrune Sidevægge gaar i Begyndelsen for det meste stejlt ned ad, men saa skraaner de hen imod de mellemste Dyb gennem uhyre Grusbunker. I disse og ved Sidevæggene ser man af og til Tømmerresterne af gamle Skakter, der er opført paa sædvanlig Blokhusmaner af kraftige Stammer, der er lagt tæt paa hinanden og ved Enden stukket ind i hinanden. Intet Træ, intet Halmstraa spirer i de golde, forrevne Klipper. Og i underlige Former, idet de ofte ligner kæmpemæssige, forstenede Dyr og ofte menneskelige Kolosser, knejser de takkede Klippemasser rundt omkring. I Afgrunden ligger der i sær Forvirring mellem hinanden Sten, Slakker — udbrændt Malm, og en evig bedøvende Svovl-

luft stiger op af Dybet, som om den Helvedes-Vædske blev kogt der nede, hvis Damp forgifter al Naturens grønne Lyst. Man skulde tro, Dante var steget ned her og havde skuet Helvede med al dets trøstesløse Kval, med al dets Rædsel.

Da nu Elis Frøbom saa' ned i det uhyre Svælg, kom han til at tænke paa, hvad den gamle Styrmand om Bord paa hans Skib havde fortalt ham for lang Tid siden: Da han en Gang havde haft Feber, var han pludselig bleven til Mode, som om Havets Bølger strømmede bort, og en uendelig Afgrund aabnede sig under ham, saa at han saa' Dybets skrækkelige Uhyrer, der væltede sig frem og tilbage mellem Tusinder af sælsomme Konkylier og Koraller, mellem mærkelige Stene i hæslige Slyngninger, til de blev liggende stivnede med opspilede Gab. Et saadant Syn, mente den gamle Sømand, betød, at man snart skulde finde Døden i Bølgerne, og han styrtede virkelig ogsaa kort efter uventet fra Dækket ud i Havet og var redningsløst fortabt. — Derpaa tænkte Elis; thi Afgrunden tyktes ham som Bunden af Havet, der var forladt af Bølgerne; og de sorte Stene, de løjerlige røde Malmslakker syntes ham afskyelige Uhyrer, der udstrakte deres Polyparme efter ham. — Netop i dette Øjeblik steg der nogle Bjærgmænd op af Dybet, og med deres mørke, grove Dragt, med deres sorte Ansigter saa' de ud omtrent som hæslige Utysker, der med Besvær

var krøbet op af Jorden og vilde bane sig Vej op til Overfladen.

Elis gyste, og hvad der endnu aldrig var hændet den raske Sømand før, han blev svimmel; det var ham, som om usynlige Hænder drog ham ned i Afgrunden.

Med lukkede Øjne styrtede han nogle Skridt af Sted, og først da han langt fra Aabningen atter steg ned ad Bjærget og saa' op paa den muntre, sollyse Himmel, mistede han al Angst for hint skrækkelige Skue. Han aandede atter frit og udbrød ret ud af sin inderste Sjæl: «O, du mit Livs Herre, hvad er alle Havets Rædsler imod den Gru, som huses hist i de øde Stenkløfter. Lad Stormen rase, lad de sorte Skyer dukke ned i de brusende Bølger, snart sejrer dog igen den skønne, herlige Sol, og for dens venlige Aasyn forstummer dens vilde Larm; men aldrig trænger dens Blik ned i hine sorte Huler, og intet frisk Pust kvæger nogen Sinde Brystet der nede. — Nej, til eder kunde jeg ikke slutte mig, I sorte Jordorme; aldrig vil jeg kunne vænne mig til eders sørgelige Liv.»

Elis agtede at overnatte i Falun og saa ganske tidlig om Morgenen at tage tilbage til Gøteborg.

Da han kom tilbage til Torvepladsen, fandt han en Mængde Mennesker forsamlede.

Et langt Tog af Bjærgmænd i fuld Stads, med Grubelys i Hænderne og Spillemænd i Spidsen gjorde netop Holdt udenfor et stateligt

Hus. En stor, rank Mand i sine bedste Aar traadte ud og saa' sig om med et mildt Smil. Paa den frie Anstand, den aabne Pande, de mørkeblaa, lysende Øjne kunde man se, at det var en ægte Dalkarl. Bjærgfolkene sluttede Kreds om ham; han trykkede hver enkelt af dem trohjærtet i Haanden og sagde ham et venligt Ord.

Elis erfarede paa sine Spørgsmaal, at Manden hed Person Dalsjø og var Opsynsmand og Ejer af et smukt Bjærg-Frælse ved Stora-Kopparberg. Bjærg-Frælser kalder man i Sverig Jordegods, der bliver udlaant til Kobber- og Sølv-Bjærgværker. Ejerne af saadanne Frælser har en Andel i de Gruber, for hvis Drift de skal sørge.

Manden fortalte end yderligere, at Bjærgthinget, Retsdagen, netop var endt denne Dag, og at saa Bjærgmændene drog omkring hos Bjærgmestrene, Hyttemestrene og de ældste og overalt blev gæstfrit beværtede.

Naar Elis betragtede de smukke, statelige Folk med de aabne, venlige Ansigter, kunde han ikke tænke paa Jordormene i den store Pinge. Den lyse Munterhed, der ligesom blussede op paa ny i hele Kredsen, da Person Dalsjø traadte ud, var af en hel anden Art end Sømændenes vilde, larmende Festjubel.

Den Maade, paa hvilken disse Bjærgmænd glædede sig, gik den stille, alvorlige Elis dybt til Hjærtet. Han blev ubeskrivelig vel til Mode, men han kunde næppe undlade at græde af

Rørelse, da nogle af de yngre Bjærgmænd istemmede en gammel Sang til en ganske jævn Melodi, som trængte ind til Sjælen, og hvori de priste Bjærgmands-Standens Velsignelser.

Da Sangen var endt, aabnede Dalsjø Døren til sit Hus, og alle Bjærgmændene traadte der ind, den ene efter den anden. Elis fulgte uvilkaarlig og blev staaende paa Dørtærskelen, saa at han kunde overskue hele den rummelige Forstue, i hvilken Bjærgmændene tog Plads paa Bænke. Et godt Maaltid stod rede paa et Bord.

Nu gik den bageste Dør lige over for Elis op, og en skjøn, festlig smykket Jomfru traadte ind. Høj og rank af Vækst, med det mørke Haar i mange Piske flættet op over Issen og det nette, kjønne Liv holdt sammen med rige Spange, kom hun skridende i den blomstrende Ungdoms skjønneste Ynde. Alle Bjærgmændene rejste sig, og der gik en sagte, glad Mumlen gennem Rækkerne. Ulla Dalsjø — Ulla Dalsjø — hvor har Gud ikke velsignet vor brave ældste med dette skjønne, fromme Barn! — Især de ældste Bjærgmænds Øjne funklede, da Ulla bød dem, som alle de andre, Haanden til en venlig Hilsen. Saa bragte hun smukke Sølvkrus, skænkede fortræffeligt Øl, som man har i Falun, og rakte det til de glade Gæster, idet den uskyldigste Ligefremheds Himmelglans straalede i hendes yndige Aasyn.

Da Elis Frøbom fik Øje paa Jomfruen, var det, som om et Lyn slog ned i hans Indre og

fik al Himlens Lyst, al Elskovs Smærte, al Attraa, som havde ligget gjemt i ham, til at blusse op. — Det var Ulla Dalsjø, der i den skæbnesvangre Drøm havde rakt ham sin Haand til Redning; han troede nu, at han havde gættet Betydningen af hin Drøm, og idet han glemte den gamle Bjærgmand, priste han den Skæbne, der havde ført ham til Falun.

Men saa igjen, medens han stod paa Dørtærskelen, følte han sig som en Fremmed, hvem ingen brød sig en Smule om, og ønskede, at han var død, før han havde skuet Ulla Dalsjø, da han jo dog maatte forgaa af Kærlighed og Længsel. Han formaaede ikke at vende Øjet bort fra den skønne Jomfru, og da hun nu gik ganske nær forbi ham, nævnte han med sagte, bævende Stemme hendes Navn. Ulla saa' sig om og fik Øje paa den stakkels Elis, som glødende rød i Ansigtet stod der med nedslaget Blik, stivnet, ikke i Stand til at sige et Ord.

Ulla traadte hen til ham og sagde med et sødt Smil: «I er vel en fremmed, kære Ven; jeg ser det paa eders Sømandsansigt — men hvorfor staar I saadan paa Tærskelen — kom dog ind og glæd eder med os.» — Saa greb hun hans Haand, drog ham ind i Forstuen og rakte ham et Krus Øl. «Drik,» sagde hun, «drik, min kære Ven, paa et godt og gæstfrit Velkommen!»

Elis var til Mode, som om han drømte og var i et saligt Paradis, men at han straks vilde

vaagne og føle sig ubeskrivelig elendig. Mekanisk tømte han Kruset. I dette Øjeblik traadte Dalsjø selv hen til ham, og efter at han havde trykket hans Haand til venskabelig Hilsen, spurgte han, hvorfra han kom, og hvad der havde ført ham til Falun. Elis følte den ædle Driks varmende Kraft i alle Aarer, og idet han saa' den vakre Dalsjø ind i Øjet, blev han glad og munter. Han fortalte, hvorledes han, en Sømands Søn, fra Barnsben af havde været paa Søen, hvorledes han, efter lige at være vendt tilbage fra Ostindien, ikke havde fundet sin Moder, som han havde ernæret og plejet med sin Hyre, i Live længer; hvorledes han nu følte sig ganske forladt i Verden, og hvorledes det vilde Liv paa Havet var blevet ham ganske imod, medens en indre Tilbøjelighed drev ham til Bjærgværks-Væsenet, og at han vilde søge at blive anbragt som Bjærgmand i Falun. Disse sidste Ord, der stred saa meget imod alt, hvad han for et Øjeblik siden havde besluttet, fo'r ganske uvilkaarligt ud af Munden paa ham; han havde en Fornemmelse, som om han slet ikke kunde have sagt noget andet til Dalsjø, ja, som om han virkelig havde udtalt sit inderste Ønske, som han hidtil selv ikke engang havde troet paa.

Dalsjø saa' paa Ynglingen med et meget alvorligt Blik, som om han vilde ransage hans Inderste. Derpaa sagde han: «Jeg vil ikke antage, Elis Frøbom, at det kun er Letsindighed, som driver eder bort fra eders nuværende

Kald, og at I ikke i Forvejen modent har overvejet alle vort Haandværks Møjsommeligheder og Besværligheder, før I fattede den Beslutning at slaa eder til det. Det er en gammel Tro hos os, at de mægtige Elementer, i hvilke Bjærgmanden færdes dristigt, tilintetgjør ham, hvis han ikke anstrænger hele sit Væsen for at hævde Herredømmet over dem, hvis han giver andre Tanker Rum, som svækker hans Kræfter, som han udelt skal henvende paa Arbejdet i Jorden og Ilden. Men hvis I tilstrækkelig har prøvet eders indre Kald, og har fundet, at det virkelig findes, saa er I kommet i en god Stund. Der mangler Arbejdere i mit Bjærgværk. Hvis I vil, kan I straks blive hos mig og tage der ned med Opsynsmanden, der vil anvise jer Arbejde.»

Elis følte sit Hjerte svulme, da han hørte Dalsjøs Ord. Han tænkte ikke mere paa Rædslerne i det forfærdelige Helvedes-Svælg, som han havde set ned i. At han nu daglig skulde se den skønne Ulla, at han skulde bo under Tag med hende, det opfyldte ham med Fryd og Henrykkelse. Han hengav sig til de sødeste Forhaabningnr.

Dalsjø meddelte Bjærgmændene, at der havde meldt sig en Lærling til Bjærgværkstjenesten hos dem og forestillede Elis Frøbom for dem.

De saa' alle med Velbehag paa den raske Yngling og mente, at han med sine ranke, kraftige Lemmer var ganske født til at være

Bjærgmand, og han vilde sikkert heller ikke vise Mangel paa Flid og Bravhed.

En af Bjærgmændene, der allerede var meget til Aars, nærmede sig og trykkede ham trohjærtet i Haanden, idet han sagde, at han var Opsynsmand i Dalsjøs Part af Gruben, og at han vilde gjøre sig Umage for at undervise ham omhyggeligt i alt, hvad der var nødvendigt at vide. Elis maatte sætte sig ved Siden af ham, og den gamle begyndte straks ved Ølkruset vidtløftigt at tale om Bjærgmandens første Arbejde. Elis kom igen til at tænke paa den gamle Bjærgmand fra Gøteborg, og mærkværdigvis kunde han næsten gentage alt, hvad denne havde sagt. — «Men hvor har I de gode Kundskaber fra, Elis Frøbom?» udbrød Bjærgmanden ganske forbavset. — «Naa, saa kan det jo ikke undgaas, at I om kort Tid er den dygtigste Bjærgmand i vor Grube.»

Den smukke Ulla, der vandrede frem og tilbage mellem Gæsterne og beværtede dem, nikkede venligt til Elis og opmuntrede ham til at være rigtig glad. Hun sagde, at nu var han jo ikke mere fremmed, men hørte til Huset. Nu var ikke længer det bedrageriske Hav hans Hjem; nej, det var Falun med dets rige Bjærge. Ved Ullas Ord aabnede der sig en hel Himmel af Fryd og Salighed for Ynglingen. Man mærkede nok, at Ulla gerne dvælede hos ham, og Dalsjø med sit alvorsfulde, stille Væsen betragtede ham ogsaa med synligt Velbehag.

Men Elis's Hjærte bankede dog stærkt, da han igen stod ved det dampende Helvedesgab og indhyllet i Bjærgmandsdragten, med de tunge jærnbeslagne Dalkarle-Sko paa Fødderne, fo'r ned i den dybe Skakt sammen med Opsynsmanden. Snart var han lige ved at kvæles af de hede Dampe, der lagde sig paa hans Bryst, snart flagrede Grubelysene i det iskolde Luftræk, der gennemstrømmede Afgrunden. Dybere og dybere gik de ned, til sidst ad Jærnstiger, der næppe var en Fod brede, og Elis Frøbom mærkede nok. at al den Behændighed, som han havde erhværvet sig i at klatre som Sømand, ikke kunde hjælpe ham her. Endelig stod de i det dybeste Dyb, og Opsynsmanden viste Elis det Arbejde, som han skulde udrette her.

Elis tænkte paa den skønne Ulla som en lysende Engel; han saa' hendes skønne Skikkelse svæve over sig og glemte alle Afgrundens Rædsler, alle det møjsommelige Arbejdes Besværligheder. Det stod nu engang fast i hans Tanke, at kun hvis han med al sin Sjæls Magt og med alle de Anstrengelser, som hans Legeme kunde udholde, vilde hengive sig til Bjærgværkshaandværket hos Dalsjø, kunde maaske engang hans sødeste Haab gaa i Opfyldelse, og dette var Grunden til, at han i utrolig kort Tid kunde maale sig med den mest øvede Bjærgmand.

Med hver Dag kom den brave Dalsjø til at holde mere og mere af den flittige og vakre

unge Mand, og han sagde ofte uforbeholdent til ham, at han var kommet til at holde af ham baade som en dygtig Bjærgmand og som en kær Søn. Ullas inderlige Tilbøjelighed viste sig ogsaa mere og mere.

Naar Elis gik til sit Arbejde, og der var et eller andet farligt i Gære, bad og besvor hun ham med klare Taarer i Øjnene om dog at vogte sig for enhver Ulykke. Og naar han saa kom tilbage, sprang hun ham glad i Møde og havde altid det bedste Øl ved Haanden eller en god Ret rede til at kvæge ham med.

Elis bævede af Glæde, da Dalsjø engang sagde til ham, at da hau havde medført en god Slump Penge, saa vilde han med sin Flid og sin Sparsommelighed snart kunne komme i Besiddelse af en Part i Bjærgværkerne, og saa vilde sikkert ingen Bjærgværksejer i Falun afvise ham, naar han bejlede til hans Datters Haand. Han havde nu straks haft Lyst til at sige, hvor usigeligt han elskede Ulla, og at han satte alt sit Livshaab til at besidde hende; men en uvilkaarlig Sky og endnu mere den ængstelige Tvivl om, hvorvidt Ulla virkelig elskede ham, hvad han ofte anede, lukkede hans Mund.

En Gang arbejdede Elis Frøbom i det dybeste Dyb indhyllet i tætte Svovldampe, saa at Grubelyset kun glimtede svagt og han næppe kunde skelne Stenlagene. Da hørte han en Banken fra en endnu dybere Skakt, som om

der blev arbejdet med et Stampejærn. Da den Slags Arbejde nu ikke godt var muligt i Dybet, og Elis vidste, at der foruden ham ingen var kommet der ned denne Dag, da Opsynsmanden havde anbragt Folkene i den forreste Skakt, saa syntes denne Banken og Hamren ganske uhyggelig. Han lod Hammer og Jærn hvileog lyttede til de hule Toner, som syntes at komme nærmere og nærmere. Paa en Gang saa' han en sort Skygge tæt ved sig, og da en bidende kold Luftstrøm i det samme Øjeblik blæste Svovldampen bort, genkendte han den gamle Bjærgmand fra Gøteborg, der stod ved hans Side.

«God Lykke!» raabte den gamle. «God Lykke, Elis Frøbom, her nede blandt Stenene. — Naa, hvordan synes du om det Liv, Kammerat?» — Elis vilde spørge, paa hvilken vidunderlig Maade den gamle var kommet ned i Skakten, men denne slog med sin Hammer mod Klippen med en saadan Kraft, at Jærngnisterne sprudede omkring, og det genlød i Skakten som en fjern Torden, og raabte saa med forfærdelig Røst: «Dette er en dejlig Trapgang, men du skammelige Svend ser ikke andet end en Trum, der næsten er saa tynd som et Halmstraa — her nede er du en blind Mulvarp, hvem Metallernes Fyrste for evig vil være unaadig stemt imod, og hist oppe formaar du slet intet at foretage og eftertragter forgjæves det gode Kobber. — Halløj! du vil vinde Dalsjøs Datter,

Ulla, til Hustru; derfor arbejder du her uden Kærlighed og uden Tanke — tag dig i Agt, du falske Svend, at ikke Metallernes Fyrste, som du forhaaner, griber dig og slynger dig ned, saa dine Lemmer knuses mod de skarpe Stene — og jeg siger dig: Ulla bliver aldrig din Hustru!»

Elis blev forbitret over den gamles skammelige Ord. «Hvad gør du her i min Herres, Dalsjøs, Skakt,» udbrød han, «i hvilken jeg arbejder med alle Kræfter, som det er mit Kald? Gaa din Vej, som du er kommet, eller vi skal se, hvem af os her nede der først slaar den andens Hjærneskal i Stykker.» — Med disse Ord stillede Elis Frøbom sig trodsigt hen foran den gamle og svingede sin Jærnhammer højt. Den gamle lo haanligt, og Elis saa' med Forfærdelse, hvorledes han behændig som et Egern hoppede op ad de smalle Stigetremmer og forsvandt i den sorte Kløft.

Elis følte sig ligesom lammet i alle Lemmer; Arbejdet gik ikke mere for ham, og han steg op. Da den gamle Opsynsmand, der lige var kommet op af den forreste Skakt, fik Øje paa ham, udbrød han: «For Guds Skyld, hvad er hændet dig, Elis? Du ser jo saa bleg og ødelagt ud som selve Døden — det er vel Svovldampene, som du ikke er vant til og ikke har kunnet taale. — Naa, drik min gode Dreng, det vil du have godt af.» — Elis tog en ordentlig Slurk Brændevin af den Flaske, som Opsyns-

manden rakte ham, og fortalte saa, at han følte sig kraftigere, samt meddelte alt, hvad der var sket nede i Skakten, og paa hvilken Maade han havde gjort Bekendtskab med den gamle, uhyggelige Bjærgmand i Gøteborg.

Opsynsmanden hørte roligt paa det altsammen, men saa rystede han betænkeligt paa Hovedet og sagde: «Elis Frøbom, det maa være den gamle Torbern, som du har mødt, og jeg mærker nu nok, at det er mere end et Eventyr, hvad du fortæller om ham her. For mere end hundrede Aar siden fandtes der her i Falun en Bjærgmand, som hed Torbern. Han skal have været en af de første, som bragte Bjærgværksdriften i Falun rigtig i Blomst, og paa hans Tid var Udbyttet langt rigere end nu. Ingen forstod sig den Gang paa Bjærgværksdriften saa godt som Torbern, der var meget dygtig i Videnskaben og forstod hele Bjærgværksvæsenet i Falun. Det var, som om han var udrustet med en særlig, højere Kraft, thi alle de rigeste Skakter aabnede sig for ham, og dertil kom endnu, at han var en mørk, grublende Mand, som ikke havde Kone og Børn, ja, næppe en Gang et egentligt Hus i Falun og aldrig kom frem for Dagslyset, men uophørlig strejfede omkring i Dybet, og derfor kunde det ikke undgaas, at det Sagn snart fortaltes om ham, at han stod i Forbund med den hemmelige Magt, som raader i Jordens Skød og koger Metallerne. Man ænsede ikke Torberns strenge

Formaninger, og at han uophørligt spaaede Ulykker, saa snart ikke virkelig Kjærlighed til de vidunderlige Stene og Metaller drev Bjærgmanden til sit Arbejde, men udvidede i havesyg Begærlighed Gruberne mere og mere, indtil endelig St. Hans Dag i Aaret 1687 det frygtelige Bjærgskred indtraf, der frembragte vor uhyre store Pinge og tillige ødelagde hele Værket i den Grad, at det først var efter stort Besvær og med megen Kunst, at man kunde bringe Skakterne i Orden igen. Til Torbern saa' man ikke mere, og sikkert syntes det, at han, medens han arbejdede i Dybet, var bleven begravet ved Bjærgskredet. — Kort efter, medens Arbejdet stadig gik bedre og bedre, paastod Bjærgmændene, at de havde set den gamle Torbern i Skakten, og at han havde givet dem alle Slags gode Raad samt vist dem de smukkeste Aarer. Andre havde set den gamle strejfe omkring ved Pingen, idet han snart klagede vemodigt og snart rasede vredt. Andre Ynglinge er som du kommet her til og har paastaaet, at den gamle Bjærgmand har formanet dem til at lægge sig efter Bjærgværksvæsenet og vist dem her ned. Det skete altid, naar der var Mangel paa Arbejdere. — Hvis det nu virkelig har været den gamle Torbern, med hvem du havde Strid i Skakten, og han har talt om en dejlig Trapgang, saa er det sikkert, at der findes en rig Jærnaare dér, som vi vil gaa paa Spor efter i Morgen — Du har

nemlig ikke glemt, at vi her kalder den jærnholdige Aare for Trapgang, og at Trum er en Aare af Trapgangen, som spreder sig i forskellige Dele og vel gaar helt fra hinanden.»

Da Elis Frøbom fordybet i mange forskellige Tanker traadte ind i Dalsjøs Hus, kom Ulla ham ikke venligt i Møde som ellers. Med nedslagent Blik og, som Elis troede at bemærke, med forgrædte Øjne, sad Ulla der og ved Siden af hende en statelig ung Mand, der holdt hendes Haand i sin og gjorde sig Umage for at sige venlige og spøgefulde Ting, som Ulla ikke særlig ænsede.

Dalsjø trak Elis, der greben af en bange Anelse stirrede stift paa de to, med sig ind i det andet Værelse og sagde: «Elis Frøbom — du vil nu snart kunne bevise mig din Kærlighed og Troskab; thi naar jeg hidtil har behandlet dig som en Søn, saa vil du i Fremtiden blive det i Virkeligheden. Den Mand, som du ser hos mig, er den rige Kjøbmand Erik Olavsen fra Gøteborg. Han bejler til min Datter, og jeg giver mit Samtykke. Han drager med hende til Gøteborg, og saa bliver du alene hos mig, Elis, som min eneste Trøst i min Alderdom. — Du tier, Elis; du er stum — du blegner — jeg haaber ikke, at min Beslutning mishager dig, at du agter dig bort fra mig, efter at min Datter har forladt mig. — Men jeg hører Hr. Olavsen nævne mit Navn — jeg maa der ind.»

Med disse Ord gik Dalsjø tilbage til de andre.

Elis følte sig som tilintetgjort — han fandt ikke Ord, ikke Taarer. I vild Fortvivlelse styrtede han ud af Huset. Af Sted! Af Sted! Lige hen til den store Pinge.

Naar den uhyre store Kløft i Dagslyset frembød et forfærdeligt Skue, saa var det nu, da Natten var brudt frem og Maanen endnu glinsede ganske svagt, som om de øde Stenmasser var en uhyre Skare af græsselige Uhyrer, der væltede og snoede sig som en afskyelig Helvedesyngel, der tumlede sig omkring paa den dampende Jordbund, saa' op med Flammeøjne og strakte sine Kæmpekløer ud efter de stakkels Mennesker.

«Torbern — Torbern!» raabte Elis med frygtelig Røst, saa at de øde Kløfter gav Genlyd. «Torbern! Her er jeg — du havde Ret; jeg var en slet Svend, siden jeg hengav mig til taabelige Forhaabninger paa Jordens Overflade — der nede ligger min Skat, mit Liv, mit alt — stig ned med mig; vis mig de rigeste Aarer, og saa vil jeg rode og bore og arbejde og aldrig mere se Dagens Lys! — Torbern, Torbern, stig ned med mig!»

Elis tog Staal og Fyrsten ud af Lommen, tændte sit Grubelys og steg ned i den Skakt, som han havde været i den foregaaende Dag, uden at den gamle denne Gang lod sig se. Men hvor blev han ikke til Mode, da han i det

dybeste Dyb tydeligt og klart fik Øje paa Aaren, saa at han kunde skelne dens Grænser og Retning.

Men medens han rettede sit Blik fastere og fastere mod den vidunderlige Aare blandt Stenene, var det, som om et blændende Lys gik igennem hele Skakten, og dens Vægge blev gennemsigtige som det reneste Krystal. Hin skæbnesvangre Drøm, som han havde haft i Gøteborg, kom tilbage. Han saa' de paradisiske Haver med de herligste Metaltræer og Planter, paa hvilke luende Stene hang som Frugter og Blomster. Han saa' Jomfruen, han saa' den mægtige Dronnings høje Aasyn. Hun greb ham, drog ham ned ad, trykkede ham til sit Bryst. Da gennemfo'r en glødende Straale hans Indre, og hans Bevidsthed var kun den Fornemmelse, at han svømmede i en blaa, gennemsigtig Taages Bølger.

«Elis Frøbom — Elis Frøbom —» raabte en kraftig Stemme oven fra, og Genskinnet af Fakler faldt ned i Skakten. Det var Dalsjø selv, der kom ned med Opsynsmanden for at søge efter Ynglingen, som de havde set styrte af Sted til Pingen, som om han var vanvittig.

«Hvad gør du her ved Nattetide, du ubesindige, unge Menneske?» raabte Dalsjø til ham. — «Tag dine Kræfter sammen og stig op med os. Hvem véd, hvad godt du kan erfare der oppe.»

I dyb Tavshed steg Elis op; i dyb Tavshed

fulgte han Dalsjø, der ikke holdt op at skænde paa ham, fordi han havde udsat sig for saadan en Fare.

Det var blevet højlys Morgen, da de traadte ind i Huset. Ulla kastede sig med et højt Skrig i Elis Arme og kaldte ham med de sødeste Navne. Men Dalsjø sagde til Elis: «Du Daare, maatte jeg da ikke for længe siden vide, at du elskede Ulla og maaske kun for hendes Skyld arbejdede med saa megen Flid og Iver i Gruben? Maatte jeg ikke for længe siden opdage, at Ulla elskede dig af sit inderste Hjærte? Kunde jeg ønske mig nogen bedre Svigersøn end en dygtig, flittig, brav Bjærgmand, end netop dig, min kære Elis? — Men at I tav, det ærgrede og krænkede mig.

«Men hvor ved du, om vi selv har vidst, at vi elskede hinanden saa usigeligt?» afbrød Ulla sin Fader.

«Lad det være, som det vil,» vedblev Dalsjø, «jeg ærgrede mig kort sagt over, at Elis ikke talte aabent og ærligt til mig om sin Kærlighed, og derfor, og fordi jeg ogsaa vilde prøve dit Hjerte, ordnede jeg den Historie med Hr. Erik Olavsen, som nær havde voldt din Undergang, du vanvittige Menneske — Hr. Erik Olavsen er jo for længe siden gift, og dig, brave Elis Frøbom, giver jeg min Datter til Hustru; jeg gentager det: jeg kunde ikke ønske mig nogen bedre Svigersøn.»

Elis udgød Taarer af lutter Fryd og Glæde.

Al Livslykke kom saa uventet til ham, og han maatte næsten synes, at han atter havde en dejlig Drøm.

Efter Dalsjøs Opfordring forsamledes Bjærgmændene om Middagen til et glad Maaltid.

Ulla havde klædt sig i sin smukkeste Dragt og saa' yndigere ud end nogen Sinde før, saa at alle den ene Gang efter den anden sagde: «Hvilken herlig Brud har ikke vor brave Elis Frøbom vundet! — Naa — Himlen velsigne dem med deres Fromhed og Bravhed!»

Nattens Rædsler prægede endnu Elis Frøboms blege Aasyn, og han stirrede ofte lige ud, som om han slet ikke havde Sans for sine Omgivelser.

«Hvad er der med dig, Elis?» spurgte Ulla. Elis trykkede hende til sit Bryst og sagde: «Ja, ja, du er virkelig min, og nu er jo alt godt.»

Midt i al den Fryd var Elis undertiden til Mode, som om paa en Gang en iskold Haand greb om hans Hjerte, og en dunkel Stemme sagde: «Er det da det højeste for dig, at du har erhvervet Ulla, du stakkels Daare? Har du ikke skuet Dronningens Aasyn?»

Han følte sig næsten overvældet af en ubeskrivelig Angst; den Tanke pinte ham, at han nu pludselig vilde se en af Bjærgmændene hæve sig kæmpestor foran ham, og at han med Rædsel vilde genkende Torbern, der var kommen for frygtelig at minde ham om Stenenes og Me-

tallernes underjordiske Rige, som han havde hengivet sig til.

Og dog vidste han paa den anden Side slet ikke, hvorfor den spøgelseagtige gamle var ham fjendtlig sindet, hvad i det hele taget hans Bjærgmandsvæsen havde at gøre med hans Kærlighed.

Dalsjø mærkede nok Elis Frøboms forstyrrede Væsen og tilskrev det den Sorg, han havde haft, og den natlige Fart i Skakten. Det var ikke saaledes med Ulla, der var grebet af en hemmelig Anelse og søgte at overtale sin elskede til at sige hende, hvad det var for noget forfærdeligt, som var hændet ham, og som rev ham ganske bort fra hende. Elis var til Mode, som om hans Hjærte skulde briste — han kæmpede forgæves for at meddele sin elskede det vidunderlige Syn, han havde haft i Dybet; det var, som om en ubekendt Magt lukkede hans Mund, som om Dronningens frygtelige Aasyn skuede ud af hans Indre, og blot han nævnede hendes Navn, saa vilde alt omkring ham forstene til mørke, sorte Sten, som ved Synet af det forfærdelige Medusahoved. — Al Herlighed, som nede i Dybet havde opfyldt ham med den højeste Fryd, syntes ham nu som et Helvede fuldt af trøstesløs Kval, bedragerisk udsmykket for at lokke paa den mest ødelæggende Maade.

Dalsjø befalede, at Elis Frøbom skulde blive nogle Dage hjemme for ganske at komme sig

efter den Sygdom, der havde angrebet ham. I den Tid forjog Ullas Kærlighed, der nu strømmede lys og klar ud af hendes fromme Hjærte, Mindet om hint skæbnesvangre Eventyr i Skakten. Elis levede ganske op i Glæde og Fryd og troede paa sin Lykke, som vel ingen ond Magt mere kunde ødelægge.

Da han atter fo'r ned i Skakten, forekom Dybet ham helt anderledes end før. De herligste Aarer laa aabne for hans Øjne. Han arbejdede med dobbelt Iver, han glemte alt. Naar han kom op paa Overfladen, saa maatte han tænke sig om for at mindes Dalsjø og Ulla; han følte sig ligesom delt i to. Det var ham, som om hans bedre, hans egentlige Jeg steg ned i Jordkuglens Midtpunkt og hvilede i Dronningens Arme, medens han søgte sit mørke Leje i Falun. Naar Ulla talte med ham om deres Kærlighed, og hvor lykkelig de skulde leve sammen, saa begyndte han at tale om Dybets Pragt, om de umaadelig rige Skatte, der laa nedgravede der, og han kom til at tale saa mærkeligt og uforstaaeligt, at det stakkels Barn blev grebet af Beklemthed, saa hun slet ikke vidste, hvorledes Elis pludselig kunde have forandret sig saaledes i hele sit Væsen. — Til Opsynsmanden og til Dalsjø selv talte Elis uophørlig henrykt om, hvorledes han havde opdaget de righoldigste Aarer — og naar de saa ikke fandt andet end unyttige Stene, lo han haanligt og sagde: at rigtignok forstod kun han

de hemmelighedsfulde Tegn, den betydningsfulde Skrift, som Dronningens Haand indgrov i Stenene, og det var egentlig ogsaa nok at forstaa disse Tegn uden at bringe det, som de meldte, frem for Dagslyset.

Den gamle Bjærgmand saa' vemodigt paa Ynglingen, der med vildt funklende Blik talte om det straalende Paradis, der lyste dybt i Jordens Skød.

«Ak, Herre,» hviskede den gamle sagte til Dalsjø, «den onde Torbern har forhekset den stakkels Knøs.»

«Tro ikke paa den Slags Bjærgmands-Eventyr, gamle,» svarede Dalsjø, — «nej, det er Kærligheden, der har bragt den tungsindige Nerikers Forstand i Ulave. Lad først Brylluppet være forbi, saa giver det sig nok med disse Aarer og Skatte og hele det underjordiske Paradis!»

Bryllupsdagen, som Dalsjø havde fastsat, kom endelig. Allerede nogle Dage i Forvejen havde Elis Frøbom været mere stille, alvorlig og indadvendt end nogen Sinde før, men heller aldrig havde han saa ganske hengivet sig i Kærlighed til den skønne Ulla som i denne Tid. Han vilde ikke vige fra hende et Øjeblik; derfor gik han ikke til Gruberne. Han syntes slet ikke at tænke paa sin urolige Bjærgmandsfærd, thi intet Ord om det underjordiske Rige kom over hans Læber. Ulla var ganske opfyldt af Fryd, og al Angst for, at de truende Magter i de underjordiske Kløfter, om hvilke hun ofte

'avde hørt de gamle Bjærgmænd tale, skulde lokke hendes Elis i Ødelæggelse, var forsvunden, og Dalsjø sagde smilende til den gamle Bjærgmand: «Kan du saa se, at det kun løb rundt i Elis Frøboms Hoved paa Grund af hans Kærlighed til min Ulla.»

Tidlig om Morgenen paa Bryllupsdagen — det var St. Hans Dag — bankede Elis paa sin Bruds Dør. Hun aabnede den, men fo'r forfærdet tilbage, da hun saa' Elis, der allerede var iført Bryllupsklæderne, men var ligbleg, medens hans Øjne lynede af en mørk Ild. «Jeg vil blot sige dig, min elskede Ulla,» sagde han med sagte, usikker Røst, «at vi staar tæt ved Toppunktet af den højeste Lykke, som kan være forundt Menneskene her paa Jorden. Alt er bleven aabenbaret for mig i denne Nat. Nede i Dybet ligger indesluttet i Klorit og Glimmer den kirsebærrødt funklende Almandin, paa hvilken vor Livstavle er indgravet, og den skal du have fra mig i Brudegave. Den er skønnere end den herligste blodrøde Karfunkel, og naar vi, forenet i trofast Kærlighed, ser ind i dens straalende Lys, saa kan vi tydeligt skue, hvordan vort Indre er sammenvokset med de vidunderlige Grene, der vokser op fra Dronningens Hjærte i Jordens Midtpunkt. Det er kun nødvendigt at bringe den Sten frem for Dagslyset, og det vil jeg nu gjøre — lev vel saa længe, min elskede Ulla, jeg kommer snart igen.»

Ulla besvor den elskede under hede Taarer

om dog at opgive dette drømmeriske Foretagende, da hun anede, der vilde ske en stor Ulykke, men Elis Frøbom forsikrede, at han aldrig vilde have en rolig Time, hvis han ikke fik den Sten, og at der slet ikke var Tale om nogensomhelst truende Fare. Han trykkede sin elskede inderligt til sit Bryst og gik.

Gæsterne var allerede samlede for at ledsage Brudeparret til Kopparberg Kirken, hvor Vielsen skulde finde Sted, efter at der var holdt Gudstjeneste. En hel Skare pyntede Jomfruer, der efter Landets Skik skulde drage i Forvejen som Brudepiger, lo og spøgede rundt om Ulla. Musikanterne stemte deres Instrumenter og forsøgte en glad Bryllupsmarch. — Det var næsten allerede Middag, men endnu stadig lod Elis Frøbom sig ikke se. Da kom pludselig nogle Bjærgmænd styrtende med Angst og Forfærdelse i de blege Ansigter og meldte, at just i dette Øjeblik havde et frygteligt Bjærgskred ødelagt hele den Grube, i hvilken Dalsjøs Part fandtes.

«Elis — min Elis — du er død —» med dette Skrig faldt Ulla afmægtig om. — Nu først erfarede Dalsjø af Bjærgmændene, at Elis tidlig om Morgenen var gaaet til den store Pinge og faret ned; ellers havde ingen arbejdet i Skakten, da alle Opsynsmændene og Bjærgmændene var indbudt til Brylluppet. Dalsjø og alle Bjærgmændene ilede af Sted; men alle Efterforskninger, selv de, der blev foretaget med den største Livsfare, var forgjæves. Elis Frøbom blev ikke

fundet; sikkert var det, at Jordskredet havde begravet den ulykkelige mellem Klipperne. Saaledes kom der Elendighed og Sorg over den brave Dalsjøs Hus i det Øjeblik, da han tænkte at berede sig Hvile og Fred paa sine gamle Dage.

Den brave Dalsjø var for længe siden død, hans Datter Ulla for længe siden forsvunden; ingen i Falun vidste noget om de to.

Der var vel gaaet halvtredsindstyve Aar efter Frøboms ulyksalige Bryllupsdag. Da hændte det, at Bjærgfolkene, da de forsøgte et Gennemslag mellem to Skakter i en Dybde af tre hundrede Alen, fandt Liget af en ung Bjærgmand i Vitriolvand. Da det kom op, saa' det ud, som om det var forstenet.

Det saa' ud, som om Ynglingen laa i dyb Søvn, saa friske, saa velbevarede var hans Ansigtstræk, saa ganske uden Spor af Forraadnelse hans fine Bjærgmandsklæder, ja, selv Blomsten paa hans Bryst. Alle Folk i Nærheden samlede sig om denne Yngling, som man havde baaret op fra Pingen, men ingen kendte Ligets Ansigtstræk, og ingen af Bjærgmændene kunde mindes, at en eller anden Kammerat var bleven begravet ved et Jordskred. Man var i Begreb med at føre Liget videre til Falun, da en ældgammel, hvidhaaret Morlil kom stønnende paa sine Krykker

langt borte fra. «Der kommer Mutter Sancte Hans,» raabte nogle af Bjærgmændene. Dette Navn havde de givet den gamle, fordi de i mange Aar havde lagt Mærke til, at hun mødte hver St. Hans Dag, saa' ned i Dybet, vred sine Hænder og stønnede og klagede i de vemodigste Toner, listede sig omkring Pingen og saa igjen forsvandt.

Næppe havde den gamle set den stivnede Yngling, før hun lod Krykkerne falde, strakte Armene højt op imod Himlen og i den dybeste Klages mest hjærteskærende Tone raabte: «Ak, Elis Frøbom — ak, min Elis — min søde Brudgom!» Saa krøb hun sammen ved Siden af Liget og greb de stivnede Hænder og trykkede dem til sit gamle kolde Bryst, i hvilket der endnu slog et varmt Hjærte ligesom en hellig Naftaild under Isdækket. «Ak —» sagde hun derpaa, idet hun saa' sig om i Kredsen, «Ak, ingen, ingen af eder kender den stakkels Ulla Dalsjø, der var denne Ynglings lykkelige Brud for halvtredsindstyve Aar siden — da jeg med Sorg og Jammer drog afsted til Ornæs, da traadte den gamle Torbern mig i Møde og sagde, at jeg endnu her paa Jorden skulde gense min Elis, som var bleven begravet under Stenene paa Bryllupsdagen; derfor er jeg kommet her Aar ud og Aar ind og har set ned i Dybet fuld af Længsel og trofast Kærlighed, og i Dag er jo virkelig dette salige Gensyn forundt mig. — Ak, min Elis, min elskede Brudgom.»

Paa ny slyngede hun de visne Arme om Ynglingen, som om hun aldrig vilde slippe ham, og alle stod dybt bevægede rundt omkring.

Sagtere og sagtere blev Sukkene, blev den gamles Hulken, indtil den helt hendøde.

Bjærgmændene traadte nærmere, de vilde løfte den stakkels Ulla op; men hun havde udaandet sit Liv ved sin stivnede Brudgoms Lig. Man bemærkede, at den ulykkeliges Lig, som man fejlagtig havde antaget for forstenet, begyndte at falde sammen som Støv.

I Kopparberg Kirken, dér, hvor for halvtredsindstyve Aar siden Parret skulde vies, blev Ynglingens Aske bisat og sammen med den hans Brud, der havde været saa trofast lige til Døden.

PH. HANSEN'S
BOGBINDERI
KØBENHAVN.